

॥ नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ॥

खुद्दकनिकाये

खुद्दकपाठपाळि

१. सरणत्तयं

बुद्धं सरणं गच्छामि ।
धम्मं सरणं गच्छामि ।
सङ्घं सरणं गच्छामि ॥

दुतियम्पि बुद्धं सरणं गच्छामि ।
दुतियम्पि धम्मं सरणं गच्छामि ।
दुतियम्पि सङ्घं सरणं गच्छामि ॥

ततियम्पि बुद्धं सरणं गच्छामि ।
ततियम्पि धम्मं सरणं गच्छामि ।
ततियम्पि सङ्घं सरणं गच्छामि ॥

सरणत्तयं [सरणगमनं निड्डितं (स्या०)] निड्डितं ।

२. दससिक्खापदं

१. पाणातिपाता वेरमणी-सिक्खापदं [वेरमणीसिक्खापदं (सी० स्या०)] समादियामि ।
२. अदिन्नादाना वेरमणी-सिक्खापदं समादियामि ।
३. अब्रह्मचरिया वेरमणी-सिक्खापदं समादियामि ।
४. मुसावादा वेरमणी-सिक्खापदं समादियामि ।
५. सुरामेरयमज्जपमादट्ठाना वेरमणी-सिक्खापदं समादियामि ।
६. विकालभोजना वेरमणी-सिक्खापदं समादियामि ।
७. नच्च-गीत-वादित-विसूकदस्सना वेरमणी-सिक्खापदं समादियामि ।

८. माला-गन्ध-विलेपन-धारण-मण्डन-विभूसनट्टाना वेरमणी-सिक्खापदं समादियामि ।
९. उच्चासयन-महासयना वेरमणी-सिक्खापदं समादियामि ।
१०. जातरूप-रजतपटिग्गहणा वेरमणी-सिक्खापदं समादियामि ।

दससिक्खापदं [दससिक्खापदं निट्ठितं (स्या०)] निट्ठितं ।

३. द्वत्तिसाकारो

अत्थि इमस्मिं काये —

केसा लोमा नखा दन्ता तचो,
 मंसं न्हारु [नहारु (सी० पी०), नहारु (स्या० कं०)] अट्ठि [अट्ठी (स्या० कं०)] अट्ठिमिज्जं वक्कं,
 हृदयं यकनं किलोमकं पिहकं पप्फासं,
 अन्तं अन्तगुणं उदरियं करीसं मत्थलुङ्गं [() सब्बत्थ नत्थि, अट्ठकथा च द्वत्तिससङ्ख्या च मनसि कातब्बा],
 पित्तं सेम्हं पुब्बो लोहितं सेदो मेदो,
 अस्सु वसा खेळो सिङ्घाणिका लसिका मुत्तन्ति [मुत्तं, मत्थके मत्थलुङ्गन्ति (स्या०)] ॥

द्वत्तिसाकारो निट्ठितो ।

४. कुमारपज्हा

१. “एकं नाम किं”? “सब्बे सत्ता आहारट्ठितिका” ।
२. “द्वे नाम किं”? “नामञ्च रूपञ्च” ।
३. “तीणि नाम किं”? “तिस्सो वेदना” ।
४. “चत्तारि नाम किं”? “चत्तारि अरियसच्चानि” ।
५. “पञ्च नाम किं”? “पञ्चुपादानक्खन्धा” ।
६. “छ नाम किं”? “छ अज्झत्तिकानि आयतनानि” ।
७. “सत्त नाम किं”? “सत्त बोज्झङ्गा” ।
८. “अट्ठ नाम किं”? “अरियो अट्ठङ्गिको मग्गो” ।

९. “नव नाम किं”? “नव सत्तावासा” ।

१०. “दस नाम किं”? “दसहङ्गेहि समन्नागतो ‘अरहा’ति वुच्चती”ति ।

कुमारपञ्चा निद्रिता ।

५. मङ्गलसुत्तं

१. एवं मे सुत्तं — एकं समयं भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । अथ खो अज्जतरा देवता अभिक्कन्ताय रत्तिया अभिक्कन्तवण्णा केवलकप्पं जेतवनं ओभासेत्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठासि । एकमन्तं ठिता खो सा देवता भगवन्तं गाथाय अज्झभासि —

२. “बहू देवा मनुस्सा च, मङ्गलानि अचिन्तयुं ।
आकङ्खमाना सोत्थानं, बूहि मङ्गलमुत्तमं” ॥

३. “असेवना च बालानं, पण्डितानञ्च सेवना ।
पूजा च पूजनेय्यानं [पूजनीयानं (सी० स्या० कं० पी०)], एतं मङ्गलमुत्तमं ॥

४. “पतिरूपदेसवासो च, पुब्बे च कतपुज्जता ।
अत्तसम्मापणिधि [अत्थसम्मापणीधी (कत्थचि)] च, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥

५. “बाहुसच्चञ्च सिप्पञ्च, विनयो च सुसिक्खितो ।
सुभासिता च या वाचा, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥

६. “मातापितु उपट्ठानं, पुत्तदारस्स सङ्गहो ।
अनाकुला च कम्मन्ता, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥

७. “दानञ्च धम्मचरिया च, जातकानञ्च सङ्गहो ।
अनवज्जानि कम्मनि, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥

८. “आरती विरती पापा, मज्जपाना च संयमो ।
अप्पमादो च धम्मेसु, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥

९. “गारवो च निवातो च, सन्तुट्ठि च कतञ्जुता ।
कालेन धम्मस्सवनं [धम्मस्सावणं (क० सी०), धम्मसवनं (क० सी०)], एतं मङ्गलमुत्तमं ॥

१०. “खन्ती च सोवचस्सता, समणानञ्च दस्सनं ।
कालेन धम्मसाकच्छा, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥

११. “तपो च ब्रह्मचरियञ्च, अरियसच्चान दस्सनं ।
निब्बानसच्छिकिरिया च, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥
१२. “फुट्टस्स लोकधम्मोहि, चित्तं यस्स न कम्पति ।
असोकं विरजं खेमं, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥
१३. “एतादिसानि कत्वान, सब्बत्थमपराजिता ।
सब्बत्थ सोत्थिं गच्छन्ति, तं तेसं मङ्गलमुत्तमं”न्ति ॥

मङ्गलसुत्तं निष्ठितं ।

६. रतनसुत्तं

१. यानीध भूतानि समागतानि, भुम्मानि [भूमानि (क०)] वा यानि व अन्तलिकखे ।
सब्बेव भूता सुमना भवन्तु, अथोपि सक्कच्च सुणन्तु भासितं ॥
२. तस्मा हि भूता निसामेथ सब्बे, मेत्तं करोथ मानुसिया पजाय ।
दिवा च रत्तो च हरन्ति ये बलिं, तस्मा हि ने रक्खथ अप्पमत्ता ॥
३. यं किञ्चि वित्तं इध वा हरं वा, सग्गेसु वा यं रतनं पणीतं ।
न नो समं अत्थि तथागतेन, इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चवेन सुवत्थि होतु ॥
४. खयं विरागं अमतं पणीतं, यदज्झगा सक्कमुनी समाहितो ।
न तेन धम्मेन समत्थि किञ्चि, इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चवेन सुवत्थि होतु ॥
५. यं बुद्धसेट्ठो परिवण्णयी सुचिं, समाधिमानन्तरिकज्जमाहु ।
समाधिना तेन समो न विज्जति, इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चवेन सुवत्थि होतु ॥
६. ये पुग्गला अट्ठ सतं पसत्था, चत्तारि एतानि युगानि होन्ति ।
ते दक्खिण्येय्या सुगतस्स सावका, एतेसु दिन्नानि महप्फलानि ।
इदम्पि सङ्गे रतनं पणीतं, एतेन सच्चवेन सुवत्थि होतु ॥
७. ये सुप्पयुत्ता मनसा दळ्हेन, निक्कामिनो गोतमसासनम्हि ।
ते पत्तिपत्ता अमतं विगय्ह, लद्धा मुधा निब्बुतिं [निब्बुति (क०)] भुज्जमाना ।

- इदमि सङ्गे रतनं पणीतं, एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥
८. यथिन्दखीलो पथविस्सितो [पठविस्सितो (क० सी०), पथविंसितो (क० सि० स्या० कं० पी०)] सिया, चतुब्भि वातेहि असम्पकम्पियो ।
तथूपमं सप्पुरिसं वदामि, यो अरियसच्चाणि अवेच्च पस्सति ।
इदमि सङ्गे रतनं पणीतं, एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥
९. ये अरियसच्चाणि विभावयन्ति, गम्भीरपज्जेन सुदेसितानि ।
किञ्चापि ते होन्ति भुसं पमत्ता, न ते भवं अट्टममादियन्ति ।
इदमि सङ्गे रतनं पणीतं, एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥
१०. सहावस्स दस्सनसम्पदाय [सहावसदस्सनसम्पदाय (क०)], तयस्सु धम्मा जहिता भवन्ति ।
सक्कायदिट्ठी विचिकिच्छितज्ज, सीलब्बतं वापि यदत्थि किञ्चि ॥
११. चतूहपायेहि च विप्पमुत्तो, छच्चाभिठानानि [छ चाभिठानानि (सी० स्या०)] अभब्ब कातुं [अभब्बो कातुं (सी०)] ।
इदमि सङ्गे रतनं पणीतं, एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥
१२. किञ्चापि सो कम्म [कम्मं (सी० स्या० कं० पी०)] करोति पापकं, कायेन वाचा उद चेतसा वा ।
अभब्ब [अभब्बो (बहूसु)] सो तस्स पटिच्छदाय [पटिच्छादाय (सी०)], अभब्बता दिट्ठपदस्स वुत्ता ।
इदमि सङ्गे रतनं पणीतं, एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥
१३. वनप्पगुम्बे यथ [यथा (सी० स्या०)] फुस्सितगगे, गिम्हानमासे पठमस्मिं [पठमस्मि (?)] गिम्हे ।
तथूपमं धम्मवरं अदेसयि [अदेसयी (सी०)], निब्बानगामिं परमं हिताय ।
इदमि बुद्धे रतनं पणीतं, एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥
१४. वरो वरज्जू वरदो वराहरो, अनुत्तरो धम्मवरं अदेसयि ।
इदमि बुद्धे रतनं पणीतं, एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥
१५. खीणं पुराणं नव नत्थि सम्भवं, विरत्तचित्तायतिके भवस्मिं ।
ते खीणबीजा अविस्सुह्छन्दा, निब्बन्ति धीरा यथायं [यथयं (क०)] पदीपो ।
इदमि सङ्गे रतनं पणीतं, एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥
१६. यानीध भूतानि समागतानि, भुम्मानि वा यानि व अन्तलिक्खे ।
तथागतं देवमनुस्सपूजितं, बुद्धं नमस्साम सुवत्थि होतु ॥
१७. यानीध भूतानि समागतानि, भुम्मानि वा यानि व अन्तलिक्खे ।

तथागतं देवमनुस्सपूजितं, धम्मं नमस्साम सुवत्थि होतु ॥

१८. यानीध भूतानि समागतानि, भुम्मानि वा यानि व अन्तलिक्खे ।
तथागतं देवमनुस्सपूजितं, सङ्घं नमस्साम सुवत्थि होतूति ॥

रतनसुत्तं निद्धितं ।

७. तिरोकुट्टसुत्तं

१. तिरोकुट्टेसु तिष्ठन्ति, सन्धिसिङ्घाटकेसु च ।
द्वारबाहासु तिष्ठन्ति, आगन्त्वान सकं घरं ॥
२. पहूते अन्नपानमिह, खज्जभोज्जे उपट्ठिते ।
न तेसं कोचि सरति, सत्तानं कम्मपच्चया ॥
३. एवं ददन्ति जातीनं, ये होन्ति अनुकम्पका ।
सुचिं पणीतं कालेन, कप्पियं पानभोजनं ।
इदं वो जातीनं होतु, सुखिता होन्तु जातयो ॥
४. ते च तत्थ समागन्त्वा, जातिपेता समागता ।
पहूते अन्नपानमिह, सक्कच्चं अनुमोदरे ॥
५. चिरं जीवन्तु नो जाती, येसं हेतु लभामसे ।
अम्हाकञ्च कता पूजा, दायका च अनिप्फला ॥
६. न हि तत्थ कसि [कसी (सी०)] अत्थि, गोरक्खेत्य न विज्जति ।
वणिज्जा तादिसी नत्थि, हिरञ्जेन कयोक्कयं [कयाक्कयं (सी०), कया कयं (स्या०)] ।
इतो दिन्नेन यापेन्ति, पेता कालङ्कता [कालकता (सी० स्या० कं०)] तहिं ॥
७. उन्नमे उदकं वुट्ठं, यथा निन्नं पवत्तति ।
एवमेव इतो दिन्नं, पेतानं उपकप्पति ॥
८. यथा वारिवहा पूरा, परिपूरेन्ति सागरं ।
एवमेव इतो दिन्नं, पेतानं उपकप्पति ॥
९. अदासि मे अकासि मे, जातिमिक्खा [जाति मिक्खो (?)] सखा च मे ।
पेतानं दक्खिणं दज्जा, पुब्बे कतमनुस्सरं ॥

१०. न हि रुण्णं वा सोको वा, या चज्जा परिदेवना ।
न तं पेतानमत्थाय, एवं तिट्ठन्ति जातयो ॥
११. अयञ्च खो दक्खिणा दिन्ना, सङ्गम्हि सुप्पतिट्ठिता ।
दीघरत्तं हितायस्स, ठानसो उपकप्पति ॥
१२. सो जातिधम्मो च अयं निदस्सितो, पेतान पूजा च कता उळारा ।
बलञ्च भिक्खूनमनुप्पदिन्नं [... मनुप्पदिन्वा (क०)], तुम्हेहि पुज्जं पसुतं अनप्पकन्ति ॥

तिरोकुट्टसुत्तं निट्ठितं ।

८. निधिकण्डसुत्तं

१. निधिं निधेति पुरिसो, गम्भीरे ओदकन्तिके ।
अत्थे किच्चे समुप्पन्ने, अत्थाय मे भविस्सति ॥
२. राजतो वा दुरुत्तस्स, चोरतो पीळितस्स वा ।
इणस्स वा पमोक्खाय, दुब्भिक्खे आपदासु वा ।
एतदत्थाय लोकस्मिं, निधि नाम निधीयति ॥
३. तावस्सुनिहितो [ताव सुनिहितो (सी०)] सन्तो, गम्भीरे ओदकन्तिके ।
न सब्बो सब्बदा एव, तस्स तं उपकप्पति ॥
४. निधि वा ठाना चवति, सज्जा वास्स विमुहति ।
नागा वा अपनामेन्ति, यक्खा वापि हरन्ति नं ॥
५. अप्पिया वापि दायादा, उद्धरन्ति अपस्सतो ।
यदा पुज्जक्खयो होति, सब्बमेतं विनस्सति ॥
६. यस्स दानेन सीलेन, संयमेन दमेन च ।
निधी सुनिहितो होति, इत्थिया पुरिसस्स वा ॥
७. चेत्तियम्हि च सङ्गे वा, पुग्गले अतिथीसु वा ।
मातरि पितरि चापि [वापि (स्या० कं०)], अथो जेड्ढम्हि भातरि ॥
८. एसो निधि सुनिहितो, अजेय्यो अनुगामिको ।
पहाय गमनीयेसु, एतं आदाय गच्छति ॥

९. असाधारणमज्जेसं, अचोराहरणो निधि ।
कयिराथ धीरो पुज्जानि, यो निधि अनुगामिको ॥
१०. एस देवमनुस्सानं, सब्बकामददो निधि ।
यं यदेवाभिपत्थेन्ति, सब्बमेतेन लब्धति ॥
११. सुवण्णता सुसरता, सुसण्ठाना सुरूपता [सुसण्ठानसुरूपता (सी०), सुसण्ठानं सुरूपता (स्या० कं०)] ।
आधिपच्चपरिवारो, सब्बमेतेन लब्धति ॥
१२. पदेसरज्जं इस्सरियं, चक्कवत्तिसुखं पियं ।
देवरज्जम्पि दिब्बेसु, सब्बमेतेन लब्धति ॥
१३. मानुस्सिका च सम्पत्ति, देवलोके च या रति ।
या च निब्बानसम्पत्ति, सब्बमेतेन लब्धति ॥
१४. मित्तसम्पदमागम्म, योनिसोव [योनिसो वे (सी०), योनिसो चे (स्या०), योनिसो च (?)] पयुज्जतो ।
विज्जा विमुत्ति वसीभावो, सब्बमेतेन लब्धति ॥
१५. पटिसम्भिदा विमोक्खा च, या च सावकपारमी ।
पच्चेकबोधि बुद्धभूमि, सब्बमेतेन लब्धति ॥
१६. एवं महत्थिका एसा, यदिदं पुज्जसम्पदा ।
तस्मा धीरा पसंसन्ति, पण्डिता कतपुज्जतन्ति ॥

निधिकण्डसुत्तं निद्धितं ।

९. मेत्तसुत्तं

१. करणीयमत्थकुसलेन, यन्तसन्तं पदं अभिसमेच्च ।
सक्को उजू च सुहुजू [सूजू (सी०)] च, सुवचो चस्स मुदु अनतिमानी ॥
२. सन्तुस्सको च सुभरो च, अप्पकिच्चो च सल्लहुकवुत्ति ।
सन्तिन्द्रियो च निपको च, अप्पगब्भो कुलेस्वननुगिद्धो ॥
३. न च खुद्दमाचरे किञ्चि, येन विज्जू परे उपवदेय्युं ।
सुखिनोव खेमिनो होन्तु, सब्बसत्ता [सब्बे सत्ता (सी० स्या०)] भवन्तु सुखितत्ता ॥
४. ये केचि पाणभूतत्थि, तसा वा थावरा वनवसेसा ।

दीघा वा येव महन्ता [महन्त (?)], मज्झिमा रस्सका अणुकथूला ॥

५. दिट्ठा वा येव अदिट्ठा [अदिट्ठ (?)], ये व [ये च (सी० स्या० कं० पी०)] दूरे वसन्ति अविदूरे ।
भूता व [वा (स्या० कं० पी० क०)] सम्भवेसी व [वा (सी० स्या० कं० पी०)], सब्बसत्ता भवन्तु सुखितत्ता ॥
६. न परो परं निकुब्बेथ, नातिमज्जेथ कत्थचि न कज्जि [नं कज्जि (सी० पी०), नं किज्जि (स्या०), न किज्जि (क०)] ।
ब्यारोसना पटिघसज्जा, नाज्जमज्जस्स दुक्खमिच्छेय्य ॥
७. माता यथा नियं पुत्तमायुसा एकपुत्तमनुरक्खे ।
एवमपि सब्बभूतेसु, मानसं भावये अपरिमाणं ॥
८. मेत्तज्ज सब्बलोकस्मि, मानसं भावये अपरिमाणं ।
उद्धं अधो च तिरियज्ज, असम्बाधं अवेरमसपत्तं ॥
९. तिट्ठं चरं निसिन्नो व [वा (सी० स्या० कं० पी०)], सयानो यावतास्स वितमिद्धो [विगतमिद्धो (बहूसु)] ।
एतं सतिं अधिट्ठेय्य, ब्रह्ममेतं विहारमिधमाहु ॥
१०. दिट्ठिज्ज अनुपगगम्म, सीलवा दस्सनेन सम्पन्नो ।
कामेसु विनय [विनेय्य (सी०)] गेधं, न हि जातुग्गब्भसेय्य पुन रेतीति ॥

मेत्तसुत्तं निट्ठितं ।

खुद्दकपाठपाळि निट्ठिता ।